Telefon № 11. Cena 25 groszy.

Gazeta Nowska

Abonament miesięczny w ekspedycji 90 groszy, z opłatą pocztową 1,— złoty. W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie lub tym podobnych nie przewidzianych okoliczności, wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagać się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Od ogłoszeń pobiera się za 1-łam. wiersz 30 groszy. Reklamy przed działem ogłoszeń wiersz 35 groszy. — „Gazeta Nowska" wychodzi 1 raz tygodniowo a mianowicie w piątek. — Wydawca, drukiem i nakładem Władysława Wesołowskiego w Nowem (Pomorze). Prenumerata płatna zgóry. Ogłoszenia płatne natychm. Redaktor odpowiedz. Władysław Wesołowski, Nowe.

Nr. 4. Nowe, sobota 22-go stycznia 1938 r. Rok XV.

Uwaga!

W sobotę, dnia 22 stycznia 1938 r. przewodniczący Komitetu Pierwszych Targów Meblowych w Nowem p. burmistrz Kuchczyński wygłosi o godz. 18,50 przed mikrofonem rozgłośni pomorskiej Polskiego Radia pogadankę na temat „Pierwszych Targów Meblowych" w Nowem, które odbędą się od 26 czerwca do 10 lipca 1938 r.

2.5 miln. ubezpieczonych.

Według ostatnich obliczeń, dokonanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, liczba ubezpieczonych na terenie całego państwa wynosiła w październiku 1937 r. 2.425.667 osób, zgłoszonych przez 455.913 zakłady pracy. Robotników ubezpieczonych było w tym okresie 1.849.389, zaś pracowników umysłowych — 330.163.

Wzrost zbytu zapałek.

Zbyt zapałek w ciągu 11 miesięcy 1937 r. wyniósł na terenie całej Polski 85.6 tys. skrzyń, był zatem wyższy niż w analogicznym okresie 1936 r. o 1,6 tys. skrzyń, przy czym wzrost sprzedaży dał się zauważyć na terenie województw wschodnich i zachodnich, natomiast w województwach centralnych i południowych zbyt zapałek uległ pewnemu zmniejszeniu.

Transporty chińskich metali.

Wysyłki metali szlachetnych do Anglii na rachunek centralnego rządu chińskiego przybrały ostatnio duże rozmiary. W tych dniach przybył do Singapore z Hongkongu statek „Rawalpindi", który przywiózł m. in. 6000 skrzynek monet srebrnych na ogólną sumę 2 miliony funtów szterlingów. Srebro to przeznaczone jest dla Banku Angielskiego. Według obliczeń sfer finansowych, chiński bank państwowy wysłał od początku bieżącego roku do Europy metali szlachetnych za ca. 18 milionów funtów szterlingów, głównie jako zapłatę za materiał wojenny.

Podania wolne od opłat stemplowych.

Wobec licznych zapytań, kierowanych pod adresem instytucji ubezpieczeń społecznych, Zakład Ubezpieczeń Społecznych wyjaśnia, że podania, pisma i odwołania, wnoszone do instytucyj ubezpieczeń społecznych i do organów odwoławczych wolne są od opłat stemplowych.

Od opłat tych wolne są również zaświadczenia o stanie wdowieństwa, o pozostawaniu bez pracy, metryki itp., uzyskiwane przez zainteresowane osoby w celu przedłożenia instytucjom ubezpieczeń społecznych.

Postępowanie w razie choroby zawodowej.

Ubezpieczony z chwilą zapadnięcia na chorobę zawodową powinien natychmiast zawiadomić o tym ubezpieczalnię społeczną. Ubezpieczalnia ze swej strony obowiązana jest w ciągu trzech dni od otrzymania zawiadomienia o chorobie zawodowej wdrożyć dochodzenie celem ustalenia rodzaju choroby, przyczyny jej powstania i innych okoliczności, mających znaczenie dla uznania cierpienia za chorobę zawodową i ustalenia prawa oraz wysokości świadczeń, powstałych z tego tytułu dla ubezpieczonego.

Nowe źródła naftowe na Syberii.

Na Syberii odkryto bogate źródła nafty na wielkich przestrzeniach, które ciągną się od jeziora Bajkalskiego do brzegów oceanu Spokojnego. Odkrycie tych źródeł jest dla gospodarki Sowietów wydarzeniem o niezwykle doniosłym znaczeniu.

Wobec tego, że pola naftowe położone są blisko granicy Mandżuko, władze sowieckie zamierzają wzmocnić znacznie oddziały wojsk na wschodzie kraju oraz zbudować wzdłuż tej granicy „linię Maginota".

Wzrost obiegu pieniężnego.

Obieg pieniężny w Polsce wykazał w r. 1937 dość znaczny wzrost w stosunku do roku poprzedniego, podnosząc się poważnie w porównaniu z rokiem 1935 i 1934. Całkowity obieg pieniężny na dzień 31 grudnia 1937 r. wynosił 1.497.6 miln. zł wobec 1.462.2 miln. zł na 31 grudnia 1936 r. i 1.411.5 miln. zł na koniec roku 1935, a 1.365.3 miln. zł w końcu roku 1934.

Spadek cyfry upadłości.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, ogłoszono na terenie całej Polski w listopadzie 1937 r. 9 upadłości wobec 12 w październiku ub r. i 10 w listopadzie 1936 r.

Ustawodawstwo polskie w roku 1937.

Rok ubiegły przyniósł ze sobą szereg ustaw treści zasadniczej. Przegląd działalności ustawodawczej, choć w zrozumiałym skrócie, pozwoli jednak zdać sobie sprawę z całokształtu zmian i inowacyj ustawowych.

Na pierwszy plan wysuwa się tu z zakresu prawa publicznego ustawa o stanie wyjątkowym (Dz. Ust. nr 17). Ustawa ta zawiera nader rozległe uprawnienia dla władz administracyjnych w czasie t. zw. stanu wyjątkowego. Mamy tu zawieszenie kardynalnych praw obywatelskich, jak wolność prasy, zebrań, prawo wprowadzenia sądów doraźnych itp. Stan wyjątkowy wprowadza u nas Rada Ministrów na wniosek ministra spraw wewnętrznych i za zezwoleniem Prezydenta Rzplitej. Treść ustawy jest niezwykle doniosła ze stanowiska prawa konstytucyjnego i wymaga ona komentarzy, na które, rzecz prosta, nie pozwalają skromne ramy niniejszego artykułu.

Z dziedziny praw normujących interes publiczny, interesy obrony państwa na uwagę zasługuje ustawa o pożyczce francuskiej na cele obrony państwa, dalej dekret o służbie wojskowej oficerów, zawierający zasady organizacyjne naszego korpusu oficerskiego. W dziedzinie ustaw sądowych rok ubiegły zasadniczych nowości nie przyniósł i tu jednak wspomnieć trzeba o noweli do ustawy o Najwyższym Trybunale Administracyjnym. Nowela ta normuje kwestię wpisu pobieranego przez kasacyjną instancję administracyjno sądową oraz kwestię prawa ubogich w postępowaniu przed Trybunałem. Z żalem w tym miejscu podkreślić należy, że rok ubiegły nie przyniósł nam tak dawno oczekiwanej ustawy o sądownictwie administracyjnym — przewidzianym jeszcze w konstytucji marcowej 1921 r. Z dziedziny fiskalnej wspomnieć należy o zasadniczej wagi ustawie o konwersji papierów państwowych wypuszczonych w walutach obcych.

Do dziedziny prawa karnego wypadnie zaliczyć ustawę o szkodnictwie leśnym i polnym, wypowiadającą bezwzględną walkę szkodnikom wiejskim, niszczącym w barbarzyński sposób roślinność. Do ustaw z zakresu troski o kulturę, tradycję narodową i kult dla walk o niepodległość zaliczyć należy ustawę o Swięcie Niepodległości 11 listopada, o zapewnieniu pracy i o zaopatrzeniu uczestników walk o niepodległość, ustawę o funduszu kultury narodowej im. Józefa Piłsudskiego, o polskiej akademii literatury. Doniosłą dla stosunków cywilnych jest ustawa o likwidacji mienia opuszczonego. Aktualne wydarzenia na forum międzynarodowym znalazły wyraz w ustawie o wykonywaniu zasady nieinterwencji w sprawach wewnętrznych w Hiszpanii. Tyle w najogólniejszym zarysie o dorobku ustawodawczym roku 1937.

W imię ścisłości podnieść należy, iż w końcu roku ubiegłego na warsztacie pracy izb ustawodawczych znalazły się projekty rządowe dwóch kapitalnych ustaw, a mianowicie ustawy o ochronie lokatorów i o moratorium hipotecznym. Projekt ustawy o ochronie lokatorów obejmował dwa zagadnienia: przedłużenie obniżki komornego i stopniową likwidację ochrony lokatorów. Ustawa o moratorium hipotecznym ulec ma poważnym i zasadniczym zmianom.

22 lata grali w szachy.

W tych dniach rozegrano definitywnie w Londynie partię szachów, która zaczęła się 22 lata temu Dwaj oficerowie angielscy, G. Mc Names i J. G. Rogers, zaprzyjaźnili się na ławie szkolnej w Akademii Wojskowej, gdzie ulubioną grą były szachy. W 1915 r. otrzymali stanowiska oficerskie na pokładzie okrętów wojennych i postanowili prowadzić dalej rozpoczętą partię szachów, porozumiewając się listownie. W końcu 1915 r. porucznik Names został zabity podczas bitwy morskiej z Niemcami. Córka porucznika znalazła w rok później, porządkując szufladę w biurku ojca, listy wymieniane z por. Rogers'em, odnoszące się do partii szachów. Zwróciła się listownie do Rogers'a z prośbą o kontynuowanie rozpoczętej korespondencji — na tle rozgrywki szachowej. Rogers zgodził się na to i tak zaczęła się na nowo gra za pośrednictwem listów. Obecnie po wielu posunięciach miss Names por. Rogers uznał się za zwyciężonego i partia została rozegrana po 22 latach od dnia rozpoczęcia.

Zapasy paliwa w Niemczech.

Aczkolwiek kanclerz Hitler w jednym ze swych przemówień, wygłoszonych w ubiegłym roku, powiedział, że za półtora roku Niemcy nie będą potrzebowały sprowadzać zupełnie materiałów pędnych z zagranicy, gdyż własna produkcja benzyny i smarów uzyskanych drogą destylacji węgla pokryje całkowite zapotrzebowanie, to jednak niezależnie od tego robi się tu stale wysyłki w kierunku zamagazynowania jak największej ilości tych produktów. Obecny sojusznik Niemiec — Włochy nie są w stanie pomóc, należy więc liczyć pod tym względem jedynie na własne siły i zapasy. Otóż te zapasy robi się w ten sposób, że w szeregu punktów Rzeszy buduje się podziemne rezerwuary na benzynę i smary. Największe rezerwuary znajdują się w Löwenberg na zachód od Berlina, pomiędzy Jerichów i Güsen nad brzegami rzeki Elby. Znajdu e się tam 24 wielkich i 34 mniejszych cystern podziemnych o rozmiarach 6 x 18 i 8 x 22 mtr. Przeciętnie każda taka cysterna zawiera od 1 do 1 i pół miliona litrów. Paliwo jest przy pomocy pomp bezpośrednio z berlinek pompowane do cystern. Na przestrzeni całych Niemiec zostało w ten sposób zamagazynowane około półtora miliarda litrów materiałów pędnych. Oczywiście nie na użytek turystów.

Jesteśmy jednej krwi.

Poza granicznymi słupami Rzeczypospolitej mieszka w chwili obecnej 9 milionów Polaków. Cyfra poważna, przewyższająca stan liczebny ludności Litwy, Łotwy i Estonii razem wziętych. Pozbawieni ekspansji zamorskiej i terenów kolonizacyjnych, swój stan posiadania w cywilizacji ogólnoludzkiej najlepiej dokumentujemy właśnie ową masą rozrzuconych po świecie rodaków, wnoszących w obce środowiska wartości kulturalne i moralne narodu polskiego. To nasi najlepsi ambasadorowie. Ale aby te ambasady polskości były nieustannie czynne, aby nie więdły oderwane od pnia macierzystego, musi je wiązać z daleką Ojczyzną najważniejsza wspólnota, jednocząca każdy naród, wspólnota rodzimego języka.

Nieskoordynowana i bezplanowa emigracja sprawiła, że siły naszego wychodźtwa są rozproszone, nieskonsolidowane, bezsilne w wielu wypadkach wobec zakusów wynaradawiających żywiołów obcych. Polonia zagraniczna z walki tej wychodzi na ogół zwycięsko. Historia przekaże nam wspaniałe karty tych zmagań na terenach przygranicznych, ofiarność pracy na kontynentach obu Ameryk, czy heroizm przywódców wychodźtwa polskiego w krajach zachodniej Europy.

O ile jednak starsze pokolenie z uporem godnym podziwu trwa na obczyźnie przy polskości, generacje młodsze słabną. Wtłoczeni w obce środowiska wynaradawiają się, a pozbawieni dopływu polskości za pośrednictwem szkół polskich zagranicą nie mają nawet możności i sposobu utrzymania z językiem ojców jakiegokolwiek kontaktu.

Rozwiązaniem tego problemu, tak żywotnego dla sprawy polskości, zajęło się powołane w Polsce przed trzema laty Towarzystwo Pomocy Polonii Zagranicznej, jednoczące w swych szeregach wszystkich ludzi dobrej woli, pragnących pracować w kraju dla naszych braci zagranicą i ich ekspansji politycznej, gospodarczej i kulturalnej poza granicami Rzeczypospolitej.

Jedną z najważniejszych akcyj Towarzystwa jest pomoc realna dla szkolnictwa polskiego na obczyźnie. Zbiórki pieniężne na istniejący w tym celu Fundusz Szkolnictwa Polskiego Zagranicą przeprowadza Towarzystwo z dużym na ogół sukcesem. Zbiórka w r. 1933 przyniosła 370.390.02 zł, w 1934 r. 445.753.45 zł, w 1935 r. — 928 339.79 zł. w 1936 roku — 694.672.82 zł, w 1937 r. — 570.145. 90 zł.

Są to sumy, które chociaż w minimalnym stopniu pozwalają na podtrzymanie oświaty polskiej wśród dziatwy wychodźczej, świadczą jednak, że nie zapominamy o obowiązkach, chcemy w ten sposób dać przykład żywej nie przerwanej łączności Macierzy z rozproszonymi po świecie rodakami.

Protektorat nad zbiórką na Fundusz Szkolnictwa Polskiego Zagranicą objął Pan Prezydent Rzeczypospolitej, prof. Ignacy Mościcki, Marszałek Polski gen. Śmigły-Rydz i Prymas Polski, kardynał dr August Hlond. Zbiórka rozpocznie się 15 stycznia br. i trwać będzie cały miesiąc. 30 stycznia obchodzony będzie w kraju uroczyście „Dzień Polaka z Zagranicy", a 15 lutego zamknięcie zbiórki.

Jeśli wszyscy w kraju uprzytomnią sobie w dniach zbiórkowych, że zaledwie 5 proc. dzieci polskich zagranicą kształci się w szkołach polskich, zaś tylko 30 proc. pobiera naukę języka polskiego, reszta (65 proc.) skazana jest na wynarodowienie, napewno nikt nie poskąpi ofiary na szkolnictwo polskie na obczyźnie. Przecież jesteśmy jednej krwi, a o tym zapomnieć nie wolno.

Cukier z węgla.

Z Londynu donoszą, iż b. profesorowi chemii nieorganicznej na uniwersytecie w Liverpool, M. C. Baly, udało się otrzymać z wody i związku węgla przez naświetlanie niebieskimi i czerwonymi promieniami cukier i krochmal. Aczkolwiek odkrycie prof. Baly interesuje w dużym stopniu przemysł przetwórczo-żywnościowy, to jednak wobec kosztowności metody laboratoryjnej, przy pomocy której otrzymał profesor cukier i krochmal, fabrykacja tych produktów w ramach przemysłu jest obecnie niemożliwa. Profesor Baly prowadzi jednak dalsze próby i doświadczenia nad udoskonaleniem swego wynalazku, którym interesują się zarówno koła przemysłowe w Anglii, jak i sfery naukowe.

Najwyższe pensje w U. S. A.

Jak wynika z wykazów podatkowych władz skarbowych w U. S. A. w r. 1936 pobierało 16 osób pensje roczne przewyższające sumę 300.000 dolarów. Najwyższą pensję pobierał dyrektor General Motors Co. mr. Alfred Sloan, któremu przypadło 561.311 dolarów. Dalsze miejsca zajmowały gwiazdy filmowe, z których dziesięć otrzymywało więcej niż 200.000 dolarów rocznie. Najwięcej zarabiał Gary Cooper, gdyż 370 214 dolarów rocznie.

Największe miasta.

W chwili obecnej kula ziemska liczy 20 miast, które mają ponad milion mieszkańców. Podług ilości mieszkańców miasta te układają się w sposób następujący: New York (10.250.000 mieszkańców), Londyn (8.203.000), Tokio 4.971.000], Paryż (4.889.000), Berlin (4.236.000), Chicago (4.100.000), Moskwa (3.368.000), Buenos Aires (3.050.000), Szanghaj (2.700.000), Wiedeń (2.100 000), Los Angeles (1.850.000), Budapeszt (1.420.000), Glasgow (1.615.000), Liverpool (1.380.000), Rzym (1.120.000), Warzsawa (1.250.000), Bruksela [1.100.000), Barcelona (1.060.000) Medjolan (1.050.000), i Madryt [1.015.000]. Na granicy miliona znajdują się Ateny.

Owoce źródłem witamin.

Na ogół twierdzi się, że owoce w zimie są luksusem. Zapewne, wydatek na owoce w porze zimowej uszczupla w pewnym stopniu budżet, lecz jest to inwestycja z punktu widzenia zdrowia bardzo korzystna. Przede wszystkim witaminy. Niektóre z nich są bardzo wrażliwe na temperaturę i pod wpływem ogrzewania giną, np. witamina C ginie już przy 40 stopniach. Zaś brak witaminy C sprzyja powstawaniu gnilca — choroby przemiany materii, oraz zapaleniu spojówek. Czerpać je możemy wyłącznie z pokarmów niegotowanych, a więc zimą tylko z owoców. Najwięcej witaminy C miała dotąd zawierać cytryna, natomiast według najświeższego, potwierdzonego już odkrycia uczonego rosyjskiego, znacznie więcej witaminy C ma zawierać orzech włoski. Witaminy powstają w owocach pod działaniem promieni słonecznych. Dlatego większy nieco wydatek na owoce południowe nie jest stratą, gdyż towarzyszy im na ogół procentowe zwiększenie zawartości witamin.

Dalszą korzyścią, jaką czerpie organizm z owoców, jest ich wybitne działanie alkaliczne (zasadowe), a więc kwasobójcze. Ponieważ w praktyce spożywamy zbyt wiele pokarmów zakwaszających, zaś ustrój wymaga równowagi, przeto każde spożycie owoców wychodzi i pod tym względem na dobre. Nie tylko witamin dostarczają nam owoce. Są one również bogatym źródłem soli organicznych. Mandarynka np. jest najbogatsza procentowo w żelazo, a znów orzechy i migdały przodują pod względem soli fosforowych.

Dalej owoce są jednym z głównych źródeł węglowodanów. Przy tym, co jest szczególnie ważne, węglowodany te podane są w najkorzystniejszej formie, jako t. zw. glukoza (cukier prosty). Inne formy węglowodanów, jak cukry złożone (mleczny, buraczany), a zwłaszcza skrobia (krochmal) zawarta w ziemniakach, grochu, pszenicy, życie wymagają zbyt wiele czasu dla przyswojenia ich przez organizm, co odbija się ujemnie na tym ostatnim, wywołując m in. silną skłonność do katarów. Np. kartofel przemienia się w glukozę dopiero po dwóch godzinach.

Przechodząc do poszczególnych odmian owoców należy zauważyć, że pomarańcze i orzechy włoskie są, ogólnie biorąc, najbogatsze w witaminy. Winogrona, daktyle i rodzynki obfitują w duże ilości cukru. Z krajowych owoców, poza orzechami, najwięcej witamin zawierają jabłka i brzoskwinie. Te ostatnie przodują, jeśli chodzi o witaminę A, która sprzyja rozwojowi organizmu i uodpornia na choroby zakaźne. Wreszcie witamina B, której brak powoduje chorobę beri-beri oraz zanik gruczołów, znajduje się w największej ilości w orzechach.

Reasumując, należy stwierdzić, że owoce w zimie są niemal wyłącznym źródłem witamin A, B i C, oraz że zawierają one tylko te trzy rodzaje witamin. Pozostałych witamin musimy szukać w jarzynach i nabiale.

Motoryzacja w Anglii.

Według ogłoszonych obecnie danych za rok 1937, liczba znajdujących się w użyciu aut w Anglii wzrosła o 150.000 w porównaniu z rokiem 1936. Wpływy podatkowe i ze sprzedaży benzyny wzrosły z tej racji o 15 milionów funtów. Za rozwojem motoryzacji nie podąża jednak w tym samym tempie budowa szos, w roku ubiegłym wybudowano w Anglii tylko 300 mil nowych szos, ogólna zaś długość szos w Anglii wynosi 170 308 mil. Motoryzacja pociąga jednak za sobą wzrost liczby wypadków z ludźmi, tak więc w ubiegłym roku 659 osób postradało życie na skutek najechania lub zderzeń wozów, a 262.339 osób uległo mniejszym lub większym obrażeniom.

Milionerzy w Anglii.

W 1936 r. liczono w Anglii 334 milionerów; 85 z pośród nich posiadało dochód roczny w wysokości 100.000 funtów i wyżej, 75 rozporządzało dochodami od 75 do 100.000 funtów, 180 mogło się pochwalić dochodem od 50 do 75.000 funtów rocznie. Według tych samych danych statystycznych, liczba mieszkańców w Anglii wynosiła w końcu 1936 r. 47.288.000, przy czym liczba kobiet przewyższała liczbę mężczyzn z górą o 2 miliony. W 1923 r. liczyła Anglia 44 596.000 mieszkańców.

Biblioteki słowiańskie w Paryżu.

Wydany niedawno „Guide pratique des bibliotheques de Paris" zawiera osobny rozdział poświęcony bibliotekom słowiańskim. Wymienia on w pierwszym rzędzie Bibliotekę Polską, założoną w 1838 r., która zawiera 120.000 tomów, periodyki, manuskrypty etc.; dalej utworzoną w 1903 r. bibliotekę w muzeum Adama Mickiewicza. Z kolei wymienia przewodnik bibliotekę rosyjską, powstałą w 1855 r. i liczącą ok. 25.000 tomów, bibliotekę ukraińską [1929 r.], zawierającą około 15.000 tomów, wreszcie bibliotekę imienia Turgieniewa, założoną w 1875 r., która liczy około 60.000 tomów.

Na co idą podatki Paryżan?

Jedno z pism paryskich zadało sobie trud i obliczyło procentowo, na jakie cele idą pieniądze, wpłacone przez Paryżan tytułem podatków miejskich. Okazuje się więc, że z każdej setki franków podatku miejskiego 40 franków idzie na pensje dla urzędników miejskich. Reszta dzieli się w sposób następujący: 24 franki na długi miasta, 16 na koszta opieki społecznej, 10 na opłacenie komornego instytucyj miejskich, oraz utrzymanie materiału, 7 na roboty publiczne, 2 na koszta inkasa i buchalterii podatków i wreszcie 1 frank na stypendia i subwencje.

Wielki jarmark na konie

odbędzie się w Nowem w czwartek, dnia 27 stycznia 1938 r.

Nowe, dnia 20 stycznia 1938 r.

Zarząd Miejski

(—) Kuchczyński, burmistrz.

Obwieszczenie.

Na podstawie § 34 Rozp. Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 16. III. 1935 w sprawie wykonania ustawy o nadzorze nad hodowlą bydła, trzody chlewnej i owiec (Dz. U. R. P. Nr 20, poz. 120) wzywam wszystkich właścicieli do zgłoszenia knurów, buhajów i ilości bydła w tut. Zarządzie Miejskim w terminie do dnia 15 lutego 1938 r.

Winni niezgłoszenia knurów, buhajów i ilości bydła w wyżej oznaczonym terminie, ulegną karze do 20,— zł.

Nowe, dnia 11 stycznia 1938 r.

(—) Kuchczyński, burmistrz.